

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetstvo ljudstvo.

Izhaja vsak petek.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta 1 gld. 40 kr. — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravištvo lista je v „Národní tiskarni“ v Tavčér-jevi hiši „Hotel Europa.“

Domače stvari.

— (Iz brežkega okraja) se nam piše 31. avg.: Do zadnjega trenutka nijsem verjel, da bo kedaj fajmošter Ramor svoj glas za nemškutarja oddal. Vse svoje dosedanje življenje je ta mož se potegoval za slovensko reč. Kot profesor verozakona v Celji je navduševal dijake za slovensko narodnost, zarad česar je baje za „kazen“ na zdanjo faro postavljen bil. Zdaj pa naenkrat mož zataji svoje prepričanje, katero je poprej vselej visoko čislal. Naenkrat se je pokazal političnega veterinjaka in breznačajnika! Gosp. fajmošter pogostuje in se brati zdaj z ljudmi, ki so ga poprej zarad njegovega političnega mišljenja hudo sovražili in zaničevali. Priznati je morda nepodučenemu kmetu, če se da zapeljati; ali če fajmoštra Ramor in Pajek za nemškutarkega kandidata glasujeta, je to breznačajno. Pa ta dva duhovna gospoda, ki Kristusovo ljubezen pridigujeta, si mislita: „O wie süß ist — die Rache!“ in zatajita za svojo maščevalnost — svojo narodnost! Zdaj se jima srce smeje v nasitenem sovraštvu do liberalnih Slovencev, da sta „mladoslovence“ tako navodila. Uže 14 let sem so Pišečani za narodnjaka glasovali, zdaj pa jih je zapeljal njihov dušni pastir, da so zatajili svojo mater in prodali svojo politično čast. Hvalevredna zasluga za dušnega pastirja!! Veliko je k temu sramotnemu činu pripomogel pišečki župan, mož brez vsega političnega značaja. Ali se spominjate volilca, ki je leta 1870 edini namesto slov. kandidatu Kosarju — Lenčeku svoj glas dal, da se nebi niti svojemu do-

brotniku fajmoštru niti brežkim nemškutarjem zameril? To vam je bil Pišečki župan.

Naj pravinarski „Sl. Gospodar“ sramotno stvar še tako zavija in zagovarja, značajan Slovenec, naj bo klerikalec ali liberalec, nemškutarju po nobeni ceni svojega glasa dal ne bo. Pričakovali smo, da se bode „Sl. Gospodar“ od mož Ramor in Pajek se zaničevanjem obrnil, ker sta svojo slovensko narodnost očitno zatajila, pa varali smo se. „Slov. Gospodar“ pozablja, da so „prijatelji federalistične stranke (?) v brežkem okraju sklenili (?), volitve se zdržati ali k večjemu za Lenčeka glasovati, in vzeme omenjena gospoda pod svoj ščit in svojo brambo. „Slov. Gospodar,“ tudi ti si prišel uže daleč se svojo „rodoljubnostjo!“

Pri prihodnjih volitvah bomo gledali, da Ramor „et tutti quanti“ za volilne može več voljeni ne bodo, kar ne bo ravno teško delo, a uže zdaj je treba delati, govoriti in učiti, kjer se da. „Strela udri iz višine izdajalca domovine!“ poje se v pesni.

— (Iz Sevnice) se nam piše 1. sept.: (Šolska svečanost.) Včeraj t. j. 31. avg. je bila skušnja na naši trirazredni ljudski šoli. Udeležilo se je skušnje več imenitnejših oseb našega trga in okraja in vsi so bili prav zadovoljnji z našo mladino. Naša šola je prav po postavi urejena in videli smo velik napredek v njej; posebno čudili smo se v drugem razredu učencu Vidmajerju ko nam je učitelj gospod Vodlak njegovo izvrstno risanje predstavil. Po dokončani skušnji ob 3 popoldne zbrala se je vsa šolska mladina v bližnji okolici v Šmarji

k veselici, katere se je naš trg in okraj udeležil, da celo iz Kranjskega so nas g. Polak in baronica Rehenburg in njih rodbina počastili. Nabral je namreč naš gosp. nadučitelj Dernač za to veselico črez 50 gold. za katere se je kruha, klobasic, vina in piva nakupilo in mladini razdelilo. Popevala je mladina in veselo rajala po trati in vsi smo se do večera prav dobro zabavali. Pri tej priliki so tudi gospodje in gospe učenca Vidmajerja za njegovo izvrstno risanje z denarjem obilo obdarili. — Omeniti moram pohvalno, da slovenščina nikakor ne zaostaja v naši šoli, temveč, da se le v njej vrši šolski odgoj. Posebno moramo podučevanje g. Vodlaka v drugem razredu kot izvrstno, vestno in postavno pripoznati. Pri skušnji kakor pri veselici ste morali gospodje, ki v šolske zadeve brezoblatno in nezvedeni segate, in samo nemščino kot edino napredovalno in zveličalno sredstvo imate, prepričate se, da bi bilo pač zastoj, več nemščine siliti v šolo, kakor je treba. Ponemčevanja časi so davno že pretekli! — Slišali ste, kako mladini gladko teče pravilna slovenščina v govoru in petji, videli ste, kako Slovenci uže v svoji prvi mladosti ljubi svoj materinski jezik! Torej le pustite napredovati šolo v narodnem duhu, po edinim narodom bo in celi Avstriji v srečo. Naša mladež! ti si naša nada, da bode boljša prihodnost!

— (S „prvim občnim zborom“ slovensko-štajerskih učiteljev) — bodo združeni — kakor naznanja odbor „Učit. društva za slov. Štajer“ — interesantni izleti v mariborsko okolico, in sicer prvi dan, 21. sept. k sadjerejski in vinorejski šoli, drugi dan (22. sept.) k novi izgledni šoli v Rodvanju. Več o tem in o zboru poroča 7. štev. „Slov. učitelja.“

— (Iz Bleda) se nam piše: Lepo je videti, kako se leto za letom vzdigujejo v naši okolici krasne vile, kako se pusti in obraščeni griči spreminjajo v krasne vrte, kako se sploh Bledu obeta še lepša prihodnost. A kažejo se pa pri nas tudi nekateri nasledki, ki morajo srce vsakega rodoljuba

žalostjo napolniti. Večina posestnikov, ki se tu naseljujejo je namreč nemška in ima nemške posle, ki zelo škodljivo uplivajo na prosto ljudstvo in slovenski govor. Uže nekaj let sem se slovenščina tukaj tako pači, da je joj; ako si prosti kmet zapomni le kako nemško besedico, jo vtika povsod ako govori tudi slovenski. — Berača ki pri kmetih vendar največ v-boga-ime dobiva, ne slišiš drugače prositi nego nemški. Vsaka baba, vsak otrok se štuli z nemščino; se ve da tako, da se mu moraš smijati. — Tukaj kjer se je Črtomir obupno bojeval za nesrečno slovensko domovino, za svobodo naroda slovenskega, tu, kamor je pribežala zadnja pešica svobodoljubnih naših pradedov, tu nam preti germanizacija. Pa kaj čuda! — Nemamo ne enega društva, ki bi gojilo in branilo pravice jokajoče Slavije; med tem ko so po drugih krajih bralna društva in čitalnice močni jezi proti potujčevanju, drže tukajšnji rodoljubi roke križem in gledajo deroči tok germanizacije.

Po krčmah ki se vendar štejejo, da so za olikane ljudi, se ne dobi noben slovenski da, še nemški časnik ne, in popje namesto da bi za slovenstvo delali hujskajo na kmete ako bero „Slovenski Tednik“. Sploh pa nemamo pri nas nobene gostilnice, ki bi imela le nekoliko slovenskega značaja. Res da se dá to nekoliko opravičiti, da le malo Slovencev pride za delj časa semkaj in da gostilničarji gledajo le na lasten dobiček; pa vendar se mora reči, da oni ki pridejo za en dan (in to so sami Slovenci) puste tu več denarja, nego drugi gostje, ki cel dan sede pri bokalu vode in jezero občudujejo. — Ne bilo bi se torej treba bati izgube onemu, ki bi napravil gostilnico slovensko kakor je pri Malnarji nemška. Kljuba temu, da se bližajo počitnice h kraju, se pri nas vendar ne pozna da bi manjkalo gostov; vedno še novi dohajajo.

Tukajšnji žandarji so Neslovenci; slovenščino tako lomijo, da je bog razumi, mi jih ne moremo. Slovenci se pošiljajo v nemške kraje, Nemci semkaj. Malo več luči na visoke glave!

— (Od sv. Nikole) blizu Ormuža se nam piše: Tatovje so prodrli 1. sept. pri Ivanu Trstenjaku na Krčevinah skozi okence, ki je bilo prepletено sè železnimi križi; razbili so jih in pokrali platno, obleke, meso, zabelo in drugih rečij, do katerih so le segle tatinske roke. Ali molčimo o veliki zgubi našega prijatelja! Enakih prikaznij se prigodi mnogo v našem okraji; posebno okolo sv. Tomaža pri Ljutomeru se uže mladi dečki navadijo na tatvino, razbijanje in klanje. Taki tatovje nosijo samokrese in nože. Tako so pomladi ti mladi dečki razrezali Seb. Škrjanca po belem dnevi. A zdaj so uže tretjokrat pokrali kmeta Kolariča v Šalovcih. V Lahoncih so pred nekimi dnevi ulovili žandarji devet mladih dečkov — naorožanih tatov, da je eden mož jedva odnesel njihovo orodje. Pa kdo še bi več tega našteval in kazal milim rojakom spričevala samega ropanja!

Uzrok je temu ta, ker je tukaj, kakor povsod mnogo ubožcev, kateri so lenuhi, in nečejo delati, nego raje kradejo; a drugi so zopet bogati, a kraj vsega bogatstva nemajo omike in zato divjajo v noči po občinah. Taka živinska nagnenja in divja čutstva naj bi se izkorenila iz srca našega naroda, za mlado generacijo da bi se poskrbeli in jo podučevali, da bi se z njo in v nji rodila nasprotna plemenita čutstva.

To je naloga narodnih učencikov in duhovnikov, ker ti faktorji lahko pospešujejo omiko narodovo; ker živijo v narodu. Učenci v tukajšnih šolah napravili so uže velike korake v tem času, da je veselje, ali zopet ne povsod, ali zato vstajajo duhovniki povsod pri starem. Naj še ne bi duhovniki kmetu zabijali vedno v glavo, da je vera v nevarnosti; naj bi mu naznanjevali ljubezen, da je treba spoštovati bližnjega. Ne mučite narod z dogmatiko, katere ne razumeva, raje se poskrbite za moralo, katero potrebuje narod, kakor mlinar vode. Ali malo skrbijo nekateri duhovniki za omiko naše domovine, da bi pospeševali moralo, saj poznam in videl sem duhovnika, ki se je neskončno razveselil, ko si je napolnil trebuh

z raznim jelom in pilom, zgrabivši se z obema rokama za trebuh, rekoč: „to je moja domovina“. To sem vam moral povedati, da bodete poznali take omikance. Dà, koliko še se drugih somišljenikov drži za trebuhe in kriče kmetom povsod: „to je moja domovina in vaša vera, ki je v nevarnosti in smrtni stiski, če je prazna, zato jima dajte, kar terjata, da bote prišli v nebesa“. S takim elementom ne more imeti omika sprave pod nobenim pogojem. Jasno je torej, da so taki ljudje lahko postali prizor zatajevanja domovinske ljubezni boreči se za svoje egoistične namene, za svojo eksistencijo — za svoj želodec. In ravno za tega del je treba neke svitlobe, ljubeznjive luči, ki nam prihaja iz narodnih šol, gder nam izobražujejo mladino skrbni učenci.

Treba je torej šole, ki bi zasadila v srca mladih ljudij prvo klico omike, da bi uže mladi ljudje spoznali pravo svojo bodočo nalogo, da bi delali za napredek svoje občine, za njeno omiko, a ne da bi vznemirjali še tiste, ki jo hočejo poboljšati. Da se to doseže je zopet treba šole, saj je ona prva in edina učilnica narodova; ali „Gosp.“ štef. 35, v zahvalnici bl. g. Hermanu pravi: da bode — „pri dobrih krščanskih šolah manj hudodelnikov.“ A kdo da je v zdanjem času večji hudodelnik šole, ako ne pop? ki se veseli, če nam ostaje ljudstvo topo in rijavo, da zamore laglje gospodariti. Mnogi pop greši v šoli in mej narodom proti principom človeškega življenja. Njemu je prav, če nam odgojeva „svete Tončke“, ki delajo vse v imenu sv. cerkve, a ubogi narod goljufajo. Ali bi nam morebiti mogel koristiti tak pop, ki zatirava naš napredek in podira našo omiko?

V pojasnilo vam podajam to resnično prigodbo: „Prišel je v naš kraj frater, ki ima tu med nami pošteno in precej bogato rodbino. Ko je zagledal lepe zidanice, začel je nagovarjati svoj rod, naj le podere te lepe hiše, ali pa jih naj razproda, pa si samo iz kakega protja ali pa iz česar drugega splete male kočice in jo z blatom zamaže, pa bo uže dobro, ker se tako delo dopada samemu

bogu.“ Tako tedaj, to so učeniki omike vaše klerikalne bire. Taki „admoveant“ iz naše dežele. Kako še je mogel ta potepenc nagovarjati kmete, „da le ne bi pošiljali svoje dece v šolo, ampak da bi jih doma učili kmetije, ker, če bodo imeli premoženja, bodo uže lahko živeli.“ Ne jedi več luka, dragi frater, ako hočeš, da ne bodeš njim vonjal. Ti še bi rad nekaj dobil „v božje ime“, ali zastonj si iskal mesa od svojih ovac, ker so tvoji ljudje sprevideli, da ne bi nič bilo, če bi se volkovi nasitili. Pa taki da bi imeli srce za šolo, za narod? (Ne smemo pozabiti, da je ta pritepenec grajal žene v svoji rodbini, da so k . . . , ker imajo deco, in tako jih je dolgo puntal, ali ko je videl, da je njegovo prizadevanje zastonj, nij se niti hotel pogovarjati sè takimi ženami, ki so imele otroke. Kdor tako govori s poštenimi ženami, ta nij vreden, da se prišteva k človeškemu društvu; ker ga ne ve ceniti.) Dragi frater, le navleci svojo kuto na glavo pa beži v svojo luknjo, ker ne imaš srca za narod, in če ga imaš, kakor pravijo, mi ti odgovarjamo: Est modus in rebus.

Pa zopet, kaj nam je pridela g. Herman, da bi se mogli ponašati. Vse je lepo, če je g. Herman ostal „pravi in zvesti katoličan“, kakor ga nekateri hvalijo, ali za take njegove kreposti se mi ne zmenimo, ker še nam niso koristile v nobenem oziru; za vse te krščanske lastnosti ne moremo mu biti hvaležni mi, ker še nam z njimi nij nič zaslužil, pač mogoče še je vendar, dá mu bodo njemu pomagale v nebesa. Volilci, ki so ga tukaj volili, uže se kesajo, ker so izprevideli, da so jih naši klerikalni duhovniki prevarili s Hermanom, ker vidijo, da so drugi poslanci pametneje delali, nego on.

— (Ljubljanska volitev.) Pri zadnji volitvi smo propali z narodnim kandidatom nasproti združenemu nemškutarsko-vladnemu pritiskanju. Udeležilo se je volitve nerazmerno malo volilcev. Od 1210 volilcev je prišlo samo 540, tedaj še ne polovica vseh volilcev volit. Dr. Schrey je dobil 404 glasove, mej temi 220 glasov od c. kr.

uradnikov in penzionistov; dr. Moše je dobil 136 glasov. Duhovni volilci niso prišli k volitvi in sicer se je mej narodnimi volilci kazala velika mlačnost in dezorganizacija, kateri je najbolj kriva mnogoletna pasivnost pri mestnih volitvah.

— († Ferdinand Gatti,) bivši dež. šolski nadzornik in sedanji direktor vélike realke v Gorici je po kratki bolezni še le 52 let star 4. t. m. umrl. Tako so goriške srednje šole v enem tednu izgubile dva direktorja, eden je šel na óni svet, eden v nepróstovoljno penzijo. Gatti je bil Nemeč, a v Gorici naturaliziran. Pred štirimi leti je G. hitro avanziral, a ker ministerstvu nij bil po godu, spet hitro padel. In to moža nij malo peklo.

— (Za c. kr. okrajne sodnike) so imenovani gg. Viktor Suppantšitsch državnega pravdnika namestnik za Postojno; Henrik Hayne, sod. adjunkt za Žužemberg; Gregor Žerov, sod. adjunkt v Litiji za Lož; Eduard Steska, sod. adjunkt v Loki za Zatičino; Eduard Deu, sod. adjunkt v Planini za Černomelj; Eduard Schrey, državnega pravdnika namestnik v Celji za Maribor, levi breg Drave.

— (Iz Postojnske okolice) se nam piše: V tukajšnji okolici je bil 4. septembra t. l. pri vojaških vajah pričujoč bivši vojni minister Kuhn; pri teh vajah so se vojaki jako dobro skazali.

— (Medveda) je ustrelil 2. sept. — kakor se nam piše — logarski adjunkt v Steinwand in blizo Toplic na Dolenjskem; preje je divja zver necega kmetskega lovca na nogi hudo ranila. Kakor čujemo, nahajajo se še trije medvedje v razprostim gozdu teh krajev.

— (Iz Dolenjskega) se nam piše o letini: Dolenjska stran je nekaj časa uže pri letini silno nesrečna — vendar stran ob Savi je še malo ohranjena. Letina tu je srednje dobra; nekaterih rečij je mnogo a družih premalo. Ozimina je prav dobra in še tudi pomladanska setev je še precejšnja. Pšenica polna, debela in čista, ječmen srednji, rež lepa (nij pozebla), ovsu dovolj, fižola malo (ne bode dozorel). Ajda kaže

prav lepo; vendar je bila precej zaostala, krompir je droban in malo ga je. — Kar tiče sadja je različno: črešpelj po nekaterih krajih vse polno, hrušek skor malo, a jabelk in orehov nič, ker je vse pozeblo; prediva tudi malo, mrve menj nego lani. — Visokejšje vinske gorice so polne zdravega in debelega grozdja, a nižje so pozeble in skoro prazne. Grozdje je mehko in črno a kislo še vse; vendar upamo, da ga bode lepa jesen še osladila, drugače se bomo kislo držali pri pijači. Naj pristavim še to: Črešplje so velik faktor za Dolenjsko, in vendar se slabo sadé in množé. Treba bi vsakako kakega pripomočka, da bi se sadno drevje na Dolenjskem bolj kultiviralo. Gg. duhovniki in učitelji, vaša naloga je to, da ljudstvo podučite: prvi se tu raje vtikajte, nego tam, kjer vas nij treba — drugi pa kaj delajte za narod.

— (Iz Središča) se nam piše: V noči mej 4. in 5. sept. vlomili so tatje skozi okno v hišo vdove M. J., ter odnesli vso posteljno obleko itd. kar je v izbi imela. Nek mož je pred večerom v bližnjem gozdu videl pet mož, kateri so se, okolo sedeči, tiho pogovarjali, a poznal nij nobenega. Brž ko ne so ti na noč tamkaj čakali. — Živinska kuga se je v bližnjem Varáždinu prikazala. Meja in vsi pašniki so močno ostraženi. Ne ve se še, koliko glav je prešlo, ker je večina še na paši, in se zdaj domov spravljati ne sme, pa tudi na pašo ne sme spuščati.

— (Tatje.) Na Kogu so tatje tri kleti razbili, ter vino, žganje in kar so našli odnesli. Ubogi kmet še zgubi zadnjo kaplico, katero si za trgatev brani. Nij čnda nad tolikimi tatvinami, ker se sedaj tatu, akoravno se pri zločinstvu zasači nič ne zgodi. Nek znan tat je k jeseni rekel: „Zdaj uže moram kaj ukrasti, da me v zimo v gorko sobo zapro.“

— (Vražna ženska.) Piše se nam: Posestnica M. D. iz Spodnjih Gameljuov je polna vraž. Pretečeni teden si je eno njenih krav po neorečnem padcu ali bog vedi kako zlomila križ. Omenjena žena obdolži precej

neko ženo, da je kravi „naredila,“ ter se pelje v Češnjice k nekemu Ostrižencu, kateri zna baje „zagovarjati“ in „narejeni živini“ pomagati. — Ta slepar čudno moli in končno pravi, da je vsej njenej živini „narejeno,“ ter je do tudi meke čudesne pomokče. — Kljuba temu so morali vendar dva dni pozneje kravo zaklati. Ali nij to nezašlišana bedarija?

Politični razgled.

Notranje dežele.

Cesar je bil na Češkem po vseh štacijah ob železnici sijajno pozdravljen. Čakali so ga občinski zastopi, duhovščina, šolska mladina, kmetske banderije na konjih. Kjer je vlak ostal, odgovarjal je cesar deputacijam v češkem jeziku, vendar nij omenil z nobeno besedo politike, posebno ne kacega poravnanja mej narodi. — V Pragi ga je pozdravil župan Huleš po češki in cesar je odgovoril, da ga tako lep sprejem veseli. Mesto Praga je bilo 7. zvečer sijajno osvitljeno. Cesar je bil v češkem gledališči, kjer so ga pozdravili z burnimi slava-klici. K dvornemu obedu so bili povabljeni vodje opozicije in ustavoverne stranke. Cesar se je posebno dolgo pogovarjal z županom Hulešem.

Mladočeški poslanci bodo v deželni zbor stopili in tako doslednji ostali svojim političnim načelom, vsled katerih so bili izvoljeni. Dozdaj je samo sedem mladočeških poslancev, pa ideja činnosti se bode širila po vsem Češkem in morda uže pri prihodnjih volitvah se bode gotovo množilo število mož, ki v nesrečnem pasivnem uporuh spoznavajo glavni vzrok slabljenja in razruševanja opozicije zlasti slovanskih narodnostij.

Praški mestni odbor izreka v svoji adresi do cesarja, da se tem bolj veseli sreče njegovega prihoda, ker v tem nahaja poroštvo, da se srce nj. veličanstva nij odvrnilo od češke dežele. „V. veličanstvo, nadaljuje potem adressa, pozna želje in potrebe te dežele. Daj bog, da se blagi in očetovski nameni, katere je V. V. glede na zvesti, za državo in najvišje dinastijo vselej žrtvoljubni češki narod uže večkrat izreči blagovolilo, se na češki zemlji zopet mogočno oživljajo, ter dosežajo ono neupogljivo moč, katera more naši domovini srečno prihodnjost zagotavljati, potrebno edinstvo in moč države ohraniti po utemeljeni stalnih, na vse strani

zadovoljujočih in pravičnih avtonomnih in svobodnih naprav.“ V celi adresi o septembreskem reskriptu nij govora; vidi se tedaj, kako lažljivo so poročali ustavoverni listi.

Moravski Nemci so imeli zadnjo nedeljo v Znojmu svoj ustavoveren shod, katerega se je udeležilo 600 mož, mej njimi moravsko-nemški poslanci.

Graški škof Zwerger je res na cedilu ostal s svojim opomiuom do duhovnikov sekovske škofije, kajti letos je še enkrat toliko duhovnikov kakor lani vložilo prošnje za podporo iz državnega podpiralnega fonda za duhovnike. Tudi v mariborski škofiji se je množilo število prosilcev. Vemo, da sta mej prosilci tudi dvójica fajmoštra Ramor, Pajk; gotovo sta si zaslužila po svojem izdajstvu slovenskega naroda polu jerbās Stremayrjevih grošev.

Vnanje države.

Na **Francoskem** se oborožujejo in popravljajo škodo na vojnem orožji, katero so imeli v poslednji vojski. Mac-Mahon je dal poskusiti novo mitrailjezo, od katere si Francozi čudeže obetajo. Na enkrat pljuje ta morilni stroj iz sebe 70 strelav; nabasan pa je za dvajsetkrat streljati.

Iz **Pariza** se javlja, da so bili na 4. sept. kot obletnici republike v Meze, Montpellieru nemiri, in več oseb je ranjenih, ena mrtva. Tudi v Lyonu so nekoliko ljudi zaprli.

Španjski upornik don Karlos je svoj meč, katerega nosi kar hlepi po španjskem kraljevem prestolu, daroval materi božji v Puig d. Estella in ga z velikim šumom obesil na njen altar. Da bi se mati božja za nečloveško klanje in krvave meče pečala, to je pač novokrščansko, — Ruski car je baje dva oficirja poslal, enega v karlistični enega v republikanski tabor, da poročata o stanju španjske vojske. — Karlisti niso mogli trdnjave Puycerda osvojiti, zato so se nazaj pomakniti morali. — Nemške ladije, ki so v španjskem morji, so uže svoje kanone potrebovale proti Karlistom. Karlistične baterije pri Guetaria, ki v mesto streljajo, strelile so tudi na nemške vojne ladije, katere so strele vrnile in potem proti Santandru odrinile.

Na **Nemškem** so 2. septembra praznovali spomin zmage pri Sedanu. Ako se je poprej Francozom po pravici očitalo, da so se zarad svojih vojnih zmag imeli za prvi narod na svetu, so zdaj Nemci tako zmage-pijani, da se mora celemu svetu njihova ošabnost gnusiti.

Na **Kitajski** meji delajo Rusi vojno cesto od Semipalatinskega do meje. Kitajski vojaki žugajo ruski provinci Kuldža in stoje tik meje. Kitaj bi si rado podvrglo Jakuba Beka, prejšnjega emirja jarkandskega; tedaj je verjetno, da Jakub Bek stopi v zvezo z Rusijo da se obrani Kitajcem. „Times“ meni, da se mora potem tudi Angleška vtikati.

Gospodarske stvari.

Ne preganjajte ptičev!

Žalostno je, da se še nahaja dosti neumljenih ljudi, kateri surovo trpinčijo živino, namesto da bi z njo lepo ravnali in pomislili, koliko korist ima človek od raznovrstnih živali. Ko bi ljudje bolj marljivo šolo obikavali, blažili bi si srce in razvedrili um ter potem postali še le ljudje v pravem smislu besede. Tako pa so nekateri še bolj surovi od živine; za delo jim mora dobro služiti živina; a pusté jo stradati ali žejo trpeti, kakor da bi uboga živina ne čutila ravno kakor mi lakote žeje in bolečin.

Prav grdo tudi v nekaterih okrajih mali in stari pobalini ravnajo s ptiči in njihovim gnejzdi; love tiče, pobero jajca in mladiče iz gnezdov in take se godi, da je kljubu vsem postavam za varstvo tičev, vedno manj teh ljubeznjivih a tudi jako koristnih živalic. Naj bi si vendar na kmetih zapomnili, da po preganjanju tičev se bodo naglo množili vsakovrstni merčesi in gosenice. Zastonj se bodeš trudil, tvoje drevje in zelje obraniti; sadno drevje bode proti nebu molilo golo vejovje, zelje pa ti kazalo svoja suha rebrá. Edini tiči so kos tem živalim ker jih na tisoče pobero in požro sami ali mladim donašajo.

Pa ne samo na zemljo tndi pod zemljo je dosti golazni, kateri se od koreninc redijo; gliste, prešički, moljki slastno oglodajo korenine. Zeljnate muhe razjedo zeljnate korenine vsled česar zelje gnije; gostonog izvotljuje repo, korenje in druge sočnaste korenine; vrtni vrtovec razjeda tudi lesene korenine. Na obsejanem polji pokaže se enako drugi tako imenovana živa nit, gosenica poljskega kebra, v 4 ali 5 letih, predno poslednjič vsanči, lahko uniči celo žetev po oglodanji korenin,

Glavar cele podzemlske koreninam škodljive svojati je pa zakožnik občeznani hrošec. Kako mlado sadno drevesce doleha, kmetolec misli, da je tem krivo neugodno vreme, nepripravna prst ali kaj družega. Ko se pa iz zemlje izpulsi uho drevesce, videti je zakožnike, ki visijo na koreninah, kakor grozdje na trti. Pa ne sama to hrošč pokončuje trav-

nike in njive in uničiti vso travo pred košnjo. Mramor, bezgavka ali šičiš in krt preganjajo sicer podzemlske prebivalce, vendar je krt jako sumljiv, da sam ne žre korenine. Še mnogo drugih črvov živi se od rastlinskih korenin.

(Konec prih.)

Razne stvari.

* (Velikansk požar.) Nemško mesto Meiningen je pogorelo. 250 hiš je uničeno, nad 3000 ubozih je brez strehe.

* (Copernice.) Pri Plzenu na Češkem je zvita ciganka na prav smešen način oslepila dve kmetici. Ciganka gre k prvi kmetici ter jej pravi da so njene krave zacoprane, zato jej premalo mleka dajo. Kmetica premišluje in res se jej zdi, da krave premalo molzejo. Ciganka zahteva 1 gld. 50 kr. in obljubi, da hoče kmetici pokazati ono žensko, katera jej je krave zacoprana. Kmetica vesela jej precej da denar. Ciganka pove potem kmetici in njenemu možu, da bode drugo jutro ob 6. uri prišla ženska na njuno dvorišče in vzela od gnojišča pest gnoja. Ciganka odide in gre k sosedu, kjer kmetici na tihem pove, da so njene krave zacoprane. Ako hoče coprnico odpraviti, neč gre drugo jutro k sosedu na dvorišče ter tam vzame pest gnoja. Kmetica bogata obdari ciganko. V jutro se ob napovedani uri smuzne na sosedovo dvorišče: a tam uže čaka sosed v vso družino, zgrabijo lehkoverno kmetico in jo kot copernico neusmiljeno otepo. Zdaj prilete ljudje od sosedov in splošen tepež nastane, dokler si ne opnašati sosedji copernije in se tako poizve zvižaja ciganke. Lehkovernima kmeticama pa se je cela vas smijala.

* (Trsna bolezen.) Na Italijanskem, potem v naših južnih deželah je trsna bolezen po pridnem žvepljanji precej odpravljena. Iz Madeire pa, kjer rastejo znana sladka madeirska vina, se piše, da se je letos trsna bolezen silno množila in pokončala mnoge trse v najboljših legah.

* (Nesreča na železnici.) Pri Bombayu v Indiji je vsled dežja neki železniški most bil od vode spodjeden. Železniški čuvaji tega niso zapazili. Ko se vlak pelje črez most, pogrezne se most z vlakom vred v vodo in ne živa duša se nij rešila.

* (Pogumen podvzetnik.) Ruske „St. P. V.“ poročajo, da neki Anglež Hobom velikansko podvzetje namerava. Mej Araratom in Erivanom se razprostira velika planjava Sardar-Abad, katera pa je zarad

pomanjkanja voda cela puščoba. Hobom je to planjavo od ruske vlade v najem vzel in hoče vodo Arpat-Čaja, postranske reke Araksesa na planjavo napeljati. Za to podvzetje je pripravljen pet milijonov rubljev žrtvovati; potem bi na pridobljenem obdelanem prostoru lahko do 100.000 ljudi živelo.

* (Gora Etna) je začela iz treh otlin ogenj bruhati. Okolo nje se čujejo hudi potresi, vendar dozdej nij še nič nesreče zgodilo se.

* (Nekaj o tabaku.) O začetku kadenja pripoveduje neka perzijanska pripovedka tako-le: „V starodavnem času živel je v Meki mlad mož, kateri je bil dober in priden, kakor so takrat vsi bili in bi sedaj vsi biti morali. Imel je mnogo zakladov, ali nobenega nij više cenil, nobenega bolje varoval, kakor svojo lepo, pošteno ženo. Ali ta mu zboli in umrje. Vse je storil, da bi si neizmerne bolečine, katere mu je ta izguba prouzročila, zacelil. Potoval je, vzel štiri najlepše device v Meki za žene, kakor mu je prorok dovolil; ali vse zastonj — nij mogel svoje izgube zabiti. Videč, da mu bo ta žalost nit življenja okrajšala, sklene obiskati nekega modrega moža, kateri je daleč okrog slovel. Bival je v puščavi v majhni celici; mlad mož ga poišče, puščavnik ga ljubezljivo sprejme, ter ga prosi, naj vse pove, kar mu srce teži. Ko mu mož svoje trpljenje razodene, reče puščavnik tako-le: „Moj sin, pojdi na gomilo tvoje žene, tamkaj boš našel rastlino, katero utrgaj, nabaši jo v cev, ter vleci, ko si jo užgal, dim k sebi; to bode tvoja žena, tvoj oče, mati, brat in moder svetovalec, bode tvojo dušo učil, ter te razveseljeval.“ — Ko je rastlina svojo čudno moč dokazala, so jo kadili tudi tisti, kateri še nijso svojih dragih izgubili; — morebiti zategadelj, da jih ne bi izgubili.

* (Avstrijska polarna ekspedicijska.) Dve leti je, odkar je avstrijska ladija „Tegetthof“ jadrjala v severno ledeno morje. Ker ves ta čas nij prišlo nobeno poročilo, moralo se je misliti, da se je ladija kaka nesreča prigodila. Ruska vlada je ukazala vsem mornarjem, ki gredo v severno morje, naj precej poročajo, ako najdejo kakšne slede o ladiji. 4. septembra se je iz Kristiane na Norveškem telegrafovalo, da se je ladija „Tegetthof“ v ledu razbila, da pa so ljudje, ki so bili na njej, srečno rešili in prišli do Wardöea. Ruske barke so nesrečneže našle in rešile. Šest in devetdeset dni so šli po saneh, predno so prišli do morja. Komandant „Tegetthofa“ lejttenant

Weyprecht telegafično naznanja, da so našli dozdaj še neznan daleč se raztezajočo suho zemljo.

* (Ladija pogorela.) Od Petrograda do Uleaborga je 20. pr. m. jadrana ladija, na kateri je bilo kakih 100 potnikov. Naenkrat začne blizu kotla goreti in ogenj se je tako naglo širil, da je kmalu cela ladija bila v plamenu. Prihitela sta dva parobroda na pomoč in rešila, kar se je dalo. Mnogo ljudij pa je ali v plamenu, ali v morji, kamor so v obupnosti skočili, žalostno končalo.

* (Oficir kot tat.) Na Dunaji se je te dni zgodila velika tatvina, o kateri se po vsem mestu govori. Neki lejtenant Avgust Basler je služil pri 57. pešpolku in svojo opravilo imel v polkovi pisarnici, kjer je tudi stala polkova kasa. Polkovnik je Baslerju popolnem zaupal in nij, kakor bi moral, pregledaval kase. 27. avgusta naznani Basler, da je zbolel in da ne more opravljati svoje službe. Polkovnik še ničesar nij slutil, še le 31., ko so se imele gaže izplačevati, gre polkovnik h kasi. Silno se prestraši, ker jo najde odprto in prazno. V kasi nij bilo 13.262 gl. v gotovini in 16.000 gl. v obligacijah. Lejtenant Basler je gotovo obligacije prodal ter s celim denarjem v Ameriko pobegnil. Ker je uže 27. avg. odšel, tatvina pa se je še le 31. poizvedela, je imel za pobež dovolj časa.

* (Umor v norosti.) V Newcastle se je zgodilo grozno zločinstvo. Židovka Rebeka Levis, žena nekega črevljarja, je svojega moža, ko je iz okna gledal, naenkrat z ostrim nožem v vrat sunila. Mož se obrne, jej k sreči nož iz rok izpuli, ga vrže na tla in leti k ranocelniku, da mu rane zaveže. V tem pa je šla njegova žena s krvavim nožem v roki v hišo soseda z imenom Raven in se v pričo žene in otrok skušala sama umoriti. Žena Ravenova beži po policiji, a ko se vrne, najde svoja dva otroka smrtno ranjena. Židovka pa si je z nožem vrat prerezala. Vse kaže, da je bila zblaznela in v norosti storila te strašne čine.

* (Umrlo) je v Ljubljani meseca avgusta 1874 105 oseb, in sicer 52 moškega ni 53 ženskega spola.

Tržna poročila.

Iz Odese 16. avgusta. Po sedanjih poročilih o žetvi se kaže žitna letina z malimi izjemami povoljna ter presega lansko. Na

Izdatelj in za uredništvo odgovoren Ivan Semen.

jugu, ob azovskem morji, v gubernijah: donskem, kersonskem, jekaterinoslavskem, krimskem in v Besarabiji žito prav dobro kaže. Samo v odeski okolici so poškodovani ječmen, rež in zimska pšenica. Na jugozahodu je posebno ugodno v kijevski guberniji, kjer se je zimska pšenica zelo popravila po poslednjem dežji. V Volhiniji je žetev povoljna, ravno tako pričakujejo v Podoliji dosti zimske pšenice. — Iz vzhodnih dežel našega cesarstva prihajajo po večjem dobra poročila. Žetev bode izvrstna v gubernijah samarskem, saratovskem in kaganskem, dobro v Nižjem Novgoradu in Simbirskem. V ufskem guberniji se pšenica lepo kaže. — Iz sredine carstva so poročila jako različna; dobra žetev se pričakuje v kurskem guberniji, dobra v Panzi, Harkovu in Vladimiru, srednja v Tamboru. V Čenigovskem je zimska pšenica prav lepa, tako tudi v moskovskem guberniji. Zarad dolge zime se je v teh krajih setev šele meseca junija končala. V zahodnih provincijah, v Pleskavu, Mohilevu, in Vilni je zimska pšenica precej lepa; obilno žetev pričakujejo v Gorkem in Čirikovu, slabo v Vitebskem. Od treh baltičkih dežel samo Estna povoljno žetev obeta; na Kurskem pa prav slabo stoji. V poljskih deželah je zimska pšenica trpela od mraza. Letošnja žitna letina je tedaj zavsem povoljna in boljša od lanske, ki pa je tudi dobra bila. Žitna kupčija pa je mlačna, ker so žitne cene previsoke, lastniki pa še nečejo cen znižati.

Tržne cene.

V Ljubljani 26. avgusta 1874.

Pšenica 5 gl. 30 kr.; — rež 3 gl. 40 kr.; — ječmen 3 gl. 10 kr.; — oves 1 gl. 80 kr.; — ajda 3 gl. 80 kr.; — pros 3 gl. 20 kr.; — koroza — gl. — kr.; — krompir 2 gl. 40 kr.; — fižol 6 gl. 60 kr.; — masla funt — gl. 54 kr.; — mast — gl. 42 kr.; — špeh frišen — gl. 42 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 2¹/₂ kr.; — mlika bokal 10 kr.; govedine funt 30 kr.; — teletine funt 26 kr.; — svinjsko meso, funt 28 kr.; — sona cent 1 gl. 25 kr.; — slame cent — gl. 75 kr.; — drva trda 6 gl. 60 kr.; — mehka 4 gl. 70 kr.

Loterijske srečke:

V Gradcu 22. avgusta: 50. 51. 68. 42. 70.
Na Dunaji 22. avgust.: 44. 72. 62. 45. 20.

En srebrni goldinar velja 1 goldinar 6 kr. avst. vred.

Tisk „Národne tiskarne“ v Ljubljani.